

Hoogste tijd voor een nieuw geldsysteem zonder weeffouten

De hervormingen die de financiële wereld voorstaat zijn onvoldoende, want het systeem verandert er niet door. Hoogste tijd voor een alternatief zonder weeffouten.

Voorzitter Ben Bernanke van het stelsel van Amerikaanse centrale banken wil grote financiële instellingen strenger aanpakken om het financiële systeem te beschermen. “Nu het stof van de kredietcrisis is neergedaald, is het moment gekomen voor beleidsmakers om de kans op een toekomstige crisis te verkleinen”, stelde Bernanke onlangs op een door de Federal Reserve Bank van Boston georganiseerde conferentie. “Onvoldoende kapitaal en liquiditeiten waren een belangrijke factor in de crisis”, aldus Bernanke.

Uit het bovenstaande gedeelte van het FD-artikel van 26 oktober 2009 blijkt, dat er bij de top van de financiële wereld inzicht is in de hoofdoorzaak van de crisis. In *Een menselijke economie* laat ik zien dat een fractionele reserve in de vorm van eigen vermogen van ten hoogste 8

procent grote kwetsbaarheid tot gevolg heeft. In tijden van economische tegenwind komen banken hierdoor al snel in de problemen. Als banken bovendien te weinig geld ‘in kas’ aanhouden om aan een extra opvraag te kunnen voldoen, dan worden de problemen in korte tijd manifest.

ONVOLDOENDE

De hervormingen die de financiële wereld voorstaat zijn onvoldoende, want het systeem verandert er niet door. Het huidige geldsysteem is gebaseerd op:

- fractionele reserve;
- geldschepping;
- het verdienen van geld met geld.

Fractionele reserve houdt in het deel van wat de bank uitleent, belegt, investeert (de activa) dat wordt gefinancierd met eigen vermogen. Het eigen vermogen is van de aandeelhouders van de bank en is in de regel niet meer dan 8 procent van het totaal. Het vreemd vermogen is van alle bedrijven, instellingen, overheid of semi-overheidsorganisaties, personen, verenigingen, die op de een of andere manier geld aanhouden bij de bank (92 procent of meer van het totaal). Als er wordt gesproken over ‘hogere kapitaalbuffers’, dan moet u hierbij bedenken dat één procent meer

eigen vermogen al een gigantisch bedrag is, bij de HSBC Bank bijvoorbeeld gaat het om meer dan 25 miljard dollar.

Geldschepping betekent dat banken op basis van leningcontracten en overeenkomsten geld kunnen scheppen. Zolang men maar aan de criteria van minimum kapitaal en minimale liquiditeit voldoet. Als u hierbij bedenkt dat er op basis van elke euro reserve negen kunnen worden gecreëerd, dan is duidelijk welke positie banken innemen in het financiële systeem.

Het verdienen van geld met geld houdt in dat rente wordt berekend over geld dat wordt uitgeleend of geïnvesteerd door banken. Het betekent ook dat bijvoorbeeld spaarders rente ontvangen over het bedrag dat wordt toevertrouwd aan banken. Het berekenen van geld over geld doet mens, natuur en aarde geweld aan. Immers, om het geld dat over geld wordt berekend te kunnen opbrengen moet er steeds meer door de echte economie worden geproduceerd, waardoor mens en natuur geleidelijk worden uitgeput.

Ook zorgt het in rekening brengen van geld over geld voor een steeds groter wordende inkomens- en vermogensongelijkheid. In de jaren tachtig van de 20e eeuw heeft een onderzoek plaatsgevonden in Duitsland. Hieruit bleek dat 80 procent van de Duitse bevolking een constante geldstroom in beweging houdt in de richting van 10 procent van de bevolking als gevolg van het berekenen van geld over geld. Wat toen voor Duitsland gold, gaat ook

vandaag op en niet alleen in Duitsland. In 2005 bleek namelijk uit een onderzoek dat door de Citigroep in de VS werd verricht dat in dat land 1 procent van de bevolking meer inkomen en vermogen heeft dan de ‘onderste’ 90 procent.

Het is daarom onvoldoende om het geldsysteem te hervormen. Alleen een nieuw systeem zonder de drie bovengenoemde ‘weeffouten’ kan er garant voor staan, dat de reeks van steeds terugkerende crisissen wordt beëindigd.

IS ER EEN ALTERNATIEF?

Hoe zou een ander, beter functionerend geld systeem kunnen worden opgezet? Hiervoor zijn er meerdere mogelijkheden, die meer of minder ingrijpend zijn. Waarbij wel geldt dat hoe ingrijpender de actie, hoe beter het succes op lange termijn is gewaarborgd.

Van de minst ingrijpende, maar zeer effectieve vorm is een goed voorbeeld te vinden in Zwitserland. Ongeveer 75 jaar geleden heeft een aantal midden- en kleinbedrijf ondernemers hun afhankelijkheid van het geldsysteem sterk vermindert door een complementaire munt in het leven te roepen. Door hen werd de WIR in circulatie gebracht, die uitgegeven werd in een verhouding in waarde ten opzichte van de Zwitserse Frank van 1:1. De WIR werd vanaf het begin gebruikt als betaalmiddel voor de levering van goederen en diensten van bedrijven naar bedrijven. De WIR is op de eerste plaats ruilmiddel, waardoor de omloopsnelheid van deze munt hoog is.

DRIE PIJLERS VAN EEN NIEUW, MENSELIJK GELDSYSTEEM:

- Geld is van niemand en van ons allemaal.
- Banken zijn verdeelstations van geld zonder geld te scheppen.
- Er wordt geen geld over geld berekend.

Verder ondervindt de WIR niet de schokken van het grote geldsysteem, bijvoorbeeld die van de voortdurende druk op de dollar. Bovendien is de WIR heel goed voor de regionale economie. Het WIR-systeem is vooral goed gebleken voor het midden- en kleinbedrijf. In Nederland staat deze sector onder druk als gevolg van de problemen in het geldsysteem. De Nederlandse overheid heeft ook baat bij de invoering van een complementaire munt, want het vermindert de afhankelijkheid van het mkb van staatsgarantie regelingen. En met de nodige creativiteit zou ook de schatkist er wel bij varen in plaats van tekort komen. Een initiatief van zoveel mogelijk mkb-ondernemers zou de complementaire munt in Nederland snel tot een realiteit kunnen maken. De geschiedenis heeft bewezen dat de meeste leningen in tijden van crisis min of meer risicovol zijn. Dit geldt voor bedrijfsleningen maar zelfs ook voor woninghypotheken. De gedachte, dat banken risicomijdend kunnen uitlenen is daarom in feite niet juist. Daarom is geld uitleenen op basis van heel weinig risicodragend vermogen op den duur altijd problematisch. Deze crisis toont opnieuw aan dat de kapitaalbuffers van banken te gering zijn als er zich echt grote problemen voordoen. Daarom zouden banken

moeten kunnen steunen op een grote buffer aan risicodragend vermogen. Dit vraagt vanzelfsprekend veel van de aandeelhouder/investeerder in risicodragend vermogen van de bank.

Stel dat:

- er een aantal vermogende mensen zouden zijn, die een deel van hun vermogen risicodragend, dus met acceptatie van mogelijk verlies, zouden inzetten om een bank echt body te geven;
- de bank door inzet van mensen met kennis en ervaring ervoor zorgt dat het geld zo verantwoord als mogelijk wordt uitgeleend;
- er voor het verlenen van deze kredieten niet meer (en niet minder) wordt betaald dan een vergoeding tegen uurtarief voor onderzoek, uitvoering en beheer naar en van de lening en voor de uitvoering van het betalingsverkeer;
- de bank zich niet bezighoudt met de handel in effecten, derivaten en andere financiële producten, dus geheel 'basic' is.

Als aan deze voorwaarden is voldaan is deze bank een werkelijk dienstverlenende instelling geworden die beloond wordt voor de toegevoegde waarde die men levert.

REALISME

Is dit wel realistisch? Het heeft zoveel werkelijkheidswaarde als er (vermogende) mensen zijn, die inzien dat een structurele oplossing voor de economie verder gaat dan wat cosmetische ingrepen in het geldsysteem. Het alternatief, dat een kleine 'elite' groep met behulp van hoogontwikkelde IT het economische leven gaat bepalen, is zeer onaantrekkelijk. Als u met kritische blik kijkt naar hoe er tot dusver met de financiële crisis wordt omgegaan, dan moet u toch concluderen dat het belang van de 'gewone' mensen, inclusief het mkb echt op de laatste plaats komt. Sterker nog, de rekening wordt aan deze grote

groep gepresenteerd in de vorm van faillissementen, werkloosheid, verlies van waarde van de bezittingen en op termijn hoge(re) belastingen.

De derde mogelijkheid gaat nog verder. Fractionele reserve, geldscheppen en geld over geld berekenen worden afgeschaft. De overheid brengt zoveel geld in omloop als er nodig is om het Bruto Nationale Product te financieren. Banken krijgen op basis van grootte en capaciteit een contingent van dit geld in beheer. De taak van banken is het geld op een doelmatige en verantwoorde wijze in circulatie te brengen. Ook om ervoor te zorgen dat de financiering van alle sectoren en bedrijfstakken evenwichtig wordt verdeeld. Bijvoorbeeld dat er voldoende geld beschikbaar is om de zorg effectief te financieren.

DRIE WEEFFOUTEN IN HET HUIDIGE GELDSYSTEEM:

- Het verdienen van geld met geld.
- Banken scheppen geld.
- Banken bankieren op basis van fractionele reserve.

Het is duidelijk dat deze laatste optie zeer ingrijpend is en dat er veel zou moeten worden uitgewerkt om het werkbaar te maken. Teveel om dit op Europees niveau te doen. Mogelijk is het haalbaar in een beperktere uitvoering op nationaal niveau, tenminste als hiertoe de wil aanwezig zou zijn. En wellicht helemaal, als de crisis op korte termijn opnieuw in alle hevigheid gaat toeslaan en er meer belangstelling ontstaat voor een fundamenteel betere oplossing. ■

ADVERTENTIE